

COALITIEAKKOORD GEMEENTE LOCHEM 2026 - 2030

Met volle kracht vooruit

Nieuwe energie voor een vitaal en veerkrachtig Lochem

Inhoud

Voorwoord 3

1. Lochem, thuis in een onrustige wereld 4

2. Leefbare en verbonden gemeenschappen 6

3. Duurzaam leven in een groen landschap 9

4. Voldoende woningen in toekomstbestendige wijken 12

5. Werk maken van ondernemerschap 15

6. Samen goed besturen 18

Een vitaal en veerkrachtig Lochem

De gemeente Lochem is een levendige en bijzondere plek. De prachtige natuur, rijke cultuurhistorie en aandacht voor biodiversiteit gaan hier samen met bedrijvigheid, een rijk verenigingsleven en betrokken inwoners. De stad Lochem en de kernen vormen samen een sterke gemeenschap, met oog voor elkaar en de omgeving. Dat is de kracht van onze gemeente.

We kiezen als coalitie nadrukkelijk voor samenwerking en het versterken van de leefbaarheid. Samen met inwoners, ondernemers en organisaties werken we aan de toekomst met behoud van het unieke karakter van deze prachtige gemeente.

Opgaven die om richting vragen

De kwaliteit die de gemeente Lochem kenmerkt, is niet vanzelfsprekend. We staan voor omvangrijke maatschappelijke opgaven. Denk bijvoorbeeld aan vraagstukken rond veiligheid en weerbaarheid. Ook asiel en migratie vragen om aandacht en oplossingen. Daarnaast neemt de druk op zorg en leefbaarheid toe, onder meer door de vergrijzing. Tot slot heeft ook klimaatverandering een grote impact op onze leefomgeving. Deze ontwikkelingen vragen om scherpe keuzes en een duidelijke koers.

Een strategisch toekomstbeeld

Om richting te geven aan die keuzes willen wij werken aan een samenhangend strategisch toekomstbeeld voor de gemeente Lochem. Dit doen we bewust samen met de hele gemeenteraad, omdat een breed gedragen visie bijdraagt aan duidelijkheid, draagvlak en houdbaarheid van keuzes voor de lange termijn. Een helder toekomstbeeld helpt koers te houden in deze en

komende bestuursperiodes en laat zien welke gemeente wij willen zijn voor huidige en toekomstige generaties. Tegelijk biedt het inwoners en ondernemers duidelijkheid over onze richting en nodigt het uit om samen te blijven bouwen aan de gemeente Lochem.

Coalitieakkoord op hoofdlijnen

Voor de komende vier jaar is bewust gekozen voor een coalitieakkoord op hoofdlijnen. We schetsen de richting en ambities op hoofdthema's en laten ruimte voor nadere invulling in samenwerking met de raad en de samenleving. Zo ontstaat er richting en ruimte, zonder alles op voorhand vast te leggen.

De ambities en de doelen staan in dit coalitieakkoord centraal. We willen duidelijk maken wat we als coalitie belangrijk vinden voor Lochem en wat we willen bereiken. Het verzoek aan het college is om samen met de organisatie het coalitieakkoord concreet uit te werken, in de tijd te zetten en om in de tweede helft van 2026 te komen met een collegeprogramma waarin de doelen worden vertaald. We vragen het college daarnaast om het coalitieakkoord te vertalen naar de producten van de planning & controlcyclus.

Samen goed besturen

In deze bestuursperiode staat samen goed besturen centraal. Dat betekent openheid, ruimte voor dialoog en respect voor ieders rol. We hechten aan een goede samenwerking tussen raad, college en organisatie, met oog voor rolzuiverheid en verbinding. Zo creëren we ruimte voor goede besluiten en een sterke uitvoering.

Wij pakken de opgaven op die voor ons liggen en betrekken inbreng van inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners hierbij. Zo behouden we het karakter van onze mooie gemeente en gaan we met vertrouwen en volle kracht de toekomst tegemoet.

Wij kijken uit naar de bestuursperiode die voor ons ligt!

Namens,

Anja Rouwenhorst

Erwin Beumer

André de Groot

Lochem, 10 juni 2026

1

Lochem, thuis in een onrustige wereld

“Wij investeren in een samenleving die weerbaar is en samen sterk staat”

We leven in een onrustige tijd. Internationale spanningen, conflicten en verschuivende verhoudingen maken duidelijk dat wat eerder vanzelfsprekend was, niet langer vanzelfsprekend is. We zijn ons ervan bewust dat wat zich ver weg afspeelt, gevolgen kan hebben voor onze gemeente Lochem.

Dit vraagt wat van onze rol als lokale overheid. Hier geven wij bewust invulling aan. Als gemeente bereiden we onszelf en de samenleving voor op mogelijke risico's en crisissituaties en zetten in op een weerbare samenleving. Daarnaast is er aandacht voor de gevolgen van klimaatverandering. Dit vraagt om versterking van de biodiversiteit en de waterhuishouding. We doen dit in goed overleg met andere overheden, inwoners, ondernemers en partners.

Doel 1

Verantwoordelijkheid nemen voor de opvang van vluchtelingen

De wettelijke plicht uit de Spreidingswet vertalen we door verantwoordelijkheid te nemen en goed en betrouwbaar te besturen. Wij vinden het belangrijk dat alle gemeenten hun verantwoordelijkheid nemen. Hierover blijven we in gesprek met regio en Rijk.

Op de locatie aan de Ampsenseweg houdt de gemeente vast aan de afspraak die eerder met het COA is gemaakt. Namelijk maximaal 250 mensen op deze locatie. Dit past bij het invulling geven aan het zijn van een betrouwbaar bestuur. Dit aantal is voor ons maximaal op basis van schaal, maat en omgeving. We willen blijven werken aan de relatie met de buurt en met het oog op de toekomst.

Doel 2

Het verhogen van de weerbaarheid en veerkracht binnen onze gemeenschap en gemeente

De verslechterde veiligheidssituatie in de wereld vraagt om een snelle versterking van de weerbaarheid en veerkracht van onze samenleving. Weerbaarheid gaat over het vermogen om dreigingen het hoofd te bieden. Veerkracht gaat over het herstel van het functioneren van de maatschappij na een crisis.

Het kabinet roept gemeenten op om hier actief mee aan de slag te gaan. Als lokale overheid geven wij hier invulling aan, samen met de veiligheidsregio en andere partners. In deze bestuursperiode werken wij als gemeente samen met onze partners aan een programmaplan voor weerbaarheid en veerkracht.

Het plan gaat over duidelijke communicatie, lokale noodsteunpunten en het benutten van burgerhulpverleners, vrijwilligers en maatschappelijke organisaties. In dit plan besteden we daarnaast aandacht aan het blijven functioneren van onze organisatie in crisissituaties zodat essentiële dienstverlening gericht op de samenleving door kan gaan.

2

Leefbare en verbonden gemeenschappen

“Door ontmoeting mogelijk te maken en ervoor te zorgen dat iedereen kan meedoen, blijft onze gemeente leefbaar”

We zetten bewust in op leefbare en verbonden gemeenschappen. We maken ontmoeting mogelijk om de sociale samenhang te versterken en te zorgen dat mensen kunnen meedoen. Voor de langere termijn richten wij ons op het stimuleren van kansgelijkheid, het vergroten van bestaanszekerheid en het bevorderen van gezond en vitaal leven. Daarmee bouwen we aan een duurzame toekomst.

We zien dat onze gemeente vergrijst. Dit leidt tot meer vraag naar zorg en minder beschikbaar zorgpersoneel. Het aantal inwoners dat ondersteuning nodig heeft via Wmo, Jeugd en Participatie neemt toe. Veel jongeren ouder dan 20 jaar gaan elders wonen en bouwen daar hun leven op. Pas na hun 45-55e jaar komen ze terug. Als gevolg hiervan staan mantelzorg, vrijwilligerswerk, het verenigingsleven en maatschappelijke accommodaties onder druk.

Het vergroten van kansgelijkheid

Iedere inwoner van onze gemeente verdient een eerlijke start en gelijke kansen, ongeacht achtergrond en leeftijd. Daarom hebben we extra aandacht voor jeugd en gezinnen, zodat elk kind in de gemeente Lochem zich goed kan ontwikkelen en met een stevige basis aan zijn of haar toekomst begint. Onderwijs speelt hierin een sleutelrol. Ook willen we dat ouderen mee kunnen blijven doen, zowel in het dagelijks leven als digitaal.

Het vergroten van de bestaanszekerheid

Een stabiele basis is belangrijk om prettig te kunnen leven. Het geeft rust en ruimte om te ontwikkelen. Het is belangrijk dat iedere inwoner kan werken, daarmee voldoende inkomen kan verkrijgen en, als dat nodig is, goede hulp krijgt bij schulden. We vinden het belangrijk dat mensen zo veel mogelijk zelf hun leven kunnen blijven vormgeven. En zo lang mogelijk zelfstandig met waardigheid kunnen blijven wonen.

Het versterken van gezond samenleven

We bouwen een gemeente waarin mensen veilig en prettig samenleven en naar elkaar omkijken. Daarom investeren we in preventie, zorg en welzijn, zodat hulp dichtbij is als die nodig is. We versterken de sociale contacten in kernen en wijken om eenzaamheid te verminderen. Zo voorkomen we zoveel mogelijk problemen en maken we gebruik van de kracht van onze gemeenschap.

Doel 1

Kernen leefbaar houden met goede voorzieningen voor ontmoeting, sport en cultuur

We willen dat alle kernen leefbaar blijven en dat inwoners zich onderdeel voelen van de gemeenschap. Sport, cultuur en het verenigingsleven brengen mensen samen en versterken het omkijken naar elkaar. Cultuur heeft een eigen waarde: zij inspireert, verbindt, geeft ruimte aan creativiteit en draagt bij aan identiteit en betekenis. We willen het rijke culturele leven in de gemeente Lochem en de hoogwaardige kwaliteit van kunst- en cultuur behouden. We kijken deze periode wat hiervoor nodig is.

We vragen het college te onderzoeken wat nodig is om sport, cultuur en voorzieningen voor ontmoeting toekomstbestendig te maken. Daarvoor gaat de gemeente in gesprek met betrokken organisaties. Op basis van deze gesprekken ontwikkelen we een overkoepelende visie en creëren we een helder kader voor investeringen. We willen activiteiten op het gebied van sport, gezondheid, onderwijs, cultuur, zorg en welzijn met elkaar te verbinden. Belangrijk is het om te kijken naar bundeling van activiteiten als het gaat om maatschappelijk vastgoed. We vragen het college hierbij aandacht te hebben voor het gebruik van passende accommodaties en organisatievormen.

In ieder dorp streven we naar een buurthuis met ruimte voor ontmoeting, welzijn, zorg, bibliotheek en cultuur. Zwembaden blijven behouden, met nieuwe zwembaden in Almen en Gorssel. In samenhang met de groei van de stad Lochem verkennen we wat nodig is op het gebied van ontmoeting, voorzieningen en culturele activiteiten. Kleine kernen ondersteunen we bij het behoud van basisvoorzieningen.

Doel 2

Toegankelijkheid van de kernen onderdeel maken van het regulier beleid

Om onze kernen leefbaar te houden is het belangrijk dat de centra toegankelijk zijn. Ook voor mensen die minder goed ter been zijn, ouders met jonge kinderen of mensen die niet zo goed zien. Recent deden we als gemeente onderzoek naar toegankelijkheid. We vragen het college om toegankelijkheid onderdeel te maken van het regulier beheer en onderhoud.

Doel 3

Veerkracht en preventie binnen wijken en kernen versterken

We willen dat inwoners zich sterk, veerkrachtig, zelfredzaam en gesteund voelen in hun eigen wijk of kern. We zetten in op preventie en vroege ondersteuning, zodat hulp op tijd en dichtbij beschikbaar is. Samen met de betrokkenen brengen we de kwetsbaarheden en waar extra aandacht nodig is in kaart. Door als gemeente samen te kijken naar wat er speelt en wat nodig is, vergroten we de betrokkenheid van inwoners bij de leefomgeving. Daardoor kunnen inwoners beter zelf initiatief en verantwoordelijkheid nemen voor hun buurt. Zo wordt het eigenaarschap van inwoners versterkt zodat zij zelf verantwoordelijkheid kunnen nemen voor hun leefomgeving. Op deze manier werken we aan oplossingen die passen bij de lokale situatie en gedragen worden door mensen die er direct mee te maken hebben.

We investeren in sterke sociale netwerken in wijken en kernen. Daarbij is zorg en ondersteuning goed georganiseerd en laagdrempelig op te zoeken, bijvoorbeeld via de welzijnscoördinatoren. Hierbij hebben we speciale aandacht voor eenzaamheid en dementie.

Doel 4

Inwoners centraal: een integrale aanpak met ruimte voor maatwerk

Bij sociale vraagstukken kijkt de gemeente niet naar één geïsoleerd probleem, maar naar de situatie in zijn geheel. We betrekken het gezin, het netwerk en de leefomgeving, zodat ondersteuning goed aansluit bij wat iemand echt nodig heeft. Veel problemen hangen met elkaar samen. Door die samenhang te zien en mensen actief te betrekken, versterken we de eigen kracht van inwoners. We werken daarbij aan oplossingen die passen bij het dagelijks leven en die ook op de lange termijn werken.

Binnen de drie opgaven hanteert de gemeente één hard principe: maatwerk blijft altijd bestaan. Iedere inwoner en iedere situatie is anders. Daarom werken we volgens de bedoeling: wat iemand nodig heeft, staat centraal. Waar standaardregels of voorzieningen niet volstaan of leiden tot onredelijke situaties, kijken we naar de situatie van de inwoner en het gezin en zoeken samen naar een passende oplossing.

Doel 5

Een kansrijke toekomst voor ieder kind

Onze ambitie is dat er in 2030 geen kinderarmoede meer is in onze gemeente. Om dit te bereiken, richten we ons op twee concrete sporen. Allereerst gaan we sociale isolatie tegen via laagdrempelige meedoenregelingen. Door de vindbaarheid en communicatie hiervan te verbeteren, zorgen we dat elk kind kan meedoen op school, bij sport en in de samenleving. Daarnaast

versterken we het toekomstperspectief van het hele gezin, door ouders met een inkomen tot 130% van het minimuminkomen intensief te begeleiden naar werk of een stabielere financiële basis.

Ieder kind verdient optimale ontwikkelkansen en passend onderwijs. Door in te zetten op preventie, welbevinden en vroege signalering voorkomen we schooluitval en vergroten we het schoolplezier. We stimuleren een veilige, inclusieve leeromgeving waarin elk kind zich gezien voelt. Dit doen we niet alleen: samen met het onderwijs, de kinderopvang, jeugdgezondheidszorg, jeugdhulp, verenigingen, welzijn en de bibliotheek vormen we één sluitend netwerk rond het kind. We actualiseren het jeugdbeleid om deze samenhangende aanpak te verankeren.

Doel 6

Nieuwkomers stimuleren om zelf hun plek te vinden in de samenleving en volwaardig deel te kunnen nemen

Nieuwkomers nemen snel en volwaardig deel aan de samenleving. Door vroege taalontwikkeling, begeleiding naar werk, toegang tot onderwijs en actieve ontmoeting met bewoners worden ze gestimuleerd om zelfstandig en zelfredzaam hun plek te vinden. Zo dragen nieuwkomers bij aan een sterke en inclusieve gemeenschap. De gemeente neemt hierin haar verantwoordelijkheid en volgt de landelijke regels.

3

Duurzaam leven in een groen landschap

“We willen de aarde goed achterlaten voor de generaties na ons”

Wij willen onze gemeente gezond en leefbaar doorgeven aan toekomstige generaties. Dat vraagt om een integrale aanpak van duurzaamheid met betrokkenheid van inwoners en ondernemers. Met aandacht voor energie, grondstoffen, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Onze stip op de horizon is een sterke natuur en een vitale agrarische sector in balans.

Een rijke natuur is essentieel voor een gezonde en veerkrachtige leefomgeving. De natuur, de landgoederen en de biodiversiteit horen bij het buitengebied van Lochem. Het coulisselandschap, met haar zandwegen en fietspaden, is de reden dat velen graag in onze gemeente wonen, werken en recreëren.

Agrariërs zijn onlosmakelijk verbonden met onze gemeente en spelen een cruciale rol in voedselvoorziening, landschap en leefbaarheid. Het buitengebied verdient onze zorgvuldige aandacht, zodat alle belangen een plek krijgen en elkaar kunnen versterken. Als gemeente geven we richting, bieden we duidelijke kaders en stimuleren we initiatieven die bijdragen aan dit evenwicht.

Doel 1

Kansen en nieuwe innovaties benutten, naast inzet op zon en wind

We werken actief toe naar een klimaatneutrale gemeente in 2050. We formuleren tussendoelen om hier te komen. Daarbij zetten we naast zon- en windenergie in op het benutten van kansen voor nieuwe innovaties waaronder erfmolens, biogas en groene waterstof.

We nemen lokaal verantwoordelijkheid voor de energietransitie en zoeken naar oplossingen voor netcongestie. Daarbij is het belangrijk dat de opbrengsten ten goede komen aan onze eigen gemeente. Tegelijk beschermen we het karakter van ons landschap. Er komt na vaststelling van landelijke normen een beleidskader grootschalige zon en wind. Uitgangspunten zijn de landelijke normen en het subbod van Lochem in onze regionale afspraken. We zetten ons in om de afspraken die we regionaal gemaakt hebben te realiseren. Daarbij is het belangrijk het coulisselandschap te behouden. We onderzoeken hoe lokale duurzame energieopwekking op bedrijventerreinen kan bijdragen aan het verminderen van de netcongestie. Voor zonne-energie volgen we de zonneladder, zodat landbouw- en natuurground alleen worden gebruikt als er geen betere opties zijn.

Naast zon en wind stimuleren we energiebesparing en vernieuwing. Wat niet wordt gebruikt, hoeven we niet op te

wekken. We ondersteunen lokale initiatieven, zoals energie delen, warmtenetten en buurtbatterijen en verkennen samen met lokale partners nieuwe ontwikkelingen zoals waterstof. Lochem heeft een sterke traditie van pionieren. Dit is zichtbaar in initiatieven als de Innovatie Coöperatie, hier in Lochem begonnen maar inmiddels van regionaal belang en LochemEnergie, een van de eerste energiecoöperaties van het land. Die kracht benutten we.

Doel 2

De transitie naar klimaatneutraal is haalbaar en betaalbaar voor iedereen

Het is voor ons belangrijk dat de transitie naar klimaatneutraal voor alle inwoners haalbaar en betaalbaar is. Daarmee zetten wij in op een dubbel doel: verduurzaming draagt bij aan het minder smal maken van de kleine beurs.

We zetten stevig in op het bereiken van inwoners en ondernemers over de mogelijkheden die er zijn. Bij nieuwe regelingen kijken we bewust hoe deze ten goede komen aan mensen die (financieel) kwetsbaar zijn. Met aantrekkelijke leningen of garantstellingen kan de gemeente de financiële drempel en onzekerheid bij mensen verlagen.

Doel 3**Natuur en biodiversiteit versterken om het karakter van ons landschap te behouden**

We zijn trots op ons kenmerkende coulisselandschap, dat past bij het landelijke karakter van onze gemeente, maar we zien dat de natuur onder druk staat. Dit vraagt om terughoudendheid bij woningbouw in het buitengebied. Verrommeling, leegstand en versnipperde woningbouw willen we voorkomen.

Nieuwe ontwikkelingen of transformaties van erven moeten landschappelijk en ruimtelijk verantwoord zijn. We vragen het college door middel van een rood voor groenregeling uit te werken hoe ontwikkelingen in het buitengebied zorgen voor een evenwichtige ontwikkeling van natuur en landschap en agrarisch ondernemerschap. Dit helpt voor de versterking van houtwallen, hagen, bomen en sloten. In het omgevingsprogramma Vitaal Buitengebied werken we als gemeente uit waar landbouw ruimte krijgt en waar natuur en landschap leidend zijn.

We onderzoeken hoe het gesteld is met de basiskwaliteit van onze natuur en stellen op basis daarvan vast of een actualisatie van het biodiversiteitsplan nodig is. In de uitvoeringsagenda staat het herstel en de versterking van de natuur centraal. Daarin is speciale aandacht om de leefgebieden van wilde bijen en andere insecten te verbeteren.

Bij dit alles is bewustwording door goede communicatie en het verleiden van inwoners om zich actief in te zetten voor natuur en landschap belangrijk. Dat doen we door middel van advies over biodiversiteit in de tuin en wijk te versterken en door actieve communicatie.

Doel 4**Ondersteuning van de agrarische sector intensiveren om stappen te zetten richting een duurzaam toekomstperspectief**

We koesteren onze boeren en respecteren hun individuele bedrijfsvoering en ondernemerschap. Wij waarderen en respecteren ondernemersvrijheid. We bieden agrarische ondernemers ruimte om hun bedrijf toekomstgericht voort te zetten, inclusief ontwikkelruimte voor bestaande bedrijven. We ondersteunen de beweging naar een toekomstbestendige sector. Dit doen we onder andere door inzet van een transitie-makelaar. Zo helpt de gemeente boeren in de transitie en worden boeren ondersteund met het binnenhalen van subsidies. We beseffen ons dat er ook boeren zijn die al toekomstbestendig werken.

Bij de transitie gaat het om het bereiken van een duurzame, toekomstbestendige samenleving. De weg ernaartoe kan iedere ondernemer op zijn eigen manier invullen. We stimuleren goede initiatieven en maken goede voorbeelden zichtbaar. Denk aan: samenwerkingen voor korte ketens, sluitende kringlopen, herstel van natuur, ondernemers die dankzij afspraken met marktpartijen duurzame stappen zetten.

We stimuleren en promoten actief de inkoop van voedsel uit de korte keten en het produceren van grondstoffen voor biobased bouwen. We stimuleren actief het gebruik van innovatieve technologie. Bijvoorbeeld om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te verminderen (denk aan AI-camera gestuurde schoffelmachines).

Doel 5**Het beheer en de inrichting van de buitenruimte is gericht op veiligheid, toegankelijkheid, ecologische waarde en beeldkwaliteit**

Bij het beheer en de inrichting van onze buitenruimte streven we naar een goede balans tussen veiligheid, toegankelijk, ecologische waarde en beeldkwaliteit. We versterken de groenstructuren, de waterberging, ecologische verbinding-zones en de biodiversiteit, zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Bij de herijking van het beheerbeleid voor de openbare ruimte vragen we het college de versterking van biodiversiteit integraal mee te nemen.

Doel 6**Duurzame vormen van mobiliteit stimuleren**

Waar mogelijk hanteren we als gemeente het STOMP-principe: stappen, trappen, openbaar vervoer, *mobility as a service* (denk aan: gebruik van een deelauto) en dan de privéauto. Vervoersvormen die het milieu het minst belasten krijgen voorrang. Ook verkeersveiligheid is belangrijk. Dit sluit aan bij het karakter van onze gemeente als fietsgemeente. Dat vraagt om veilige en aantrekkelijke fietsverbindingen en gebruiksgemak.

We vragen het college de mogelijkheid te onderzoeken om in meerdere kernen fietsstraten in te richten. In samenspraak met de regio Stedendriehoek onderzoekt de gemeente de mogelijkheden van een mobiliteitshub (een plek waar verschillende vormen van vervoer bij elkaar komen, zoals openbaar vervoer, een fietsenstalling en een autoparkeerplaats) bij Eefde of Gorssel, om bereikbaarheid en duurzame mobiliteit verder te versterken.

4

Voldoende woningen in toekomstbestendige wijken

“Door wonen, werken, zorg en leefbaarheid in samenhang te versterken investeren we in een gemeente waar mensen graag wonen”

Lochem is een gemeente met ambitie. In de periode tot 2040 groeit het inwoneraantal van de gemeente naar 40.000 inwoners en dus ligt er een flinke woningbouwopgave. Groei is geen doel op zich, maar de motor voor de leefbaarheid en ondernemerschap in onze kernen. Wonen is een basisrecht. We bouwen betaalbaar en creëren zorgzame buurten en gemeenschappen. Als gemeente hebben wij een stimulerende, faciliterende en regisserende rol in de woonopgaven.

Doel 1

Meer woningen, meer doorstroom

In de afgelopen jaren zijn belangrijke stappen gezet, zodat de komende periode woningbouwprojecten in alle kernen gerealiseerd kunnen worden. We richten ons op starters, gezinnen en senioren en nemen onze verantwoordelijkheid voor het huisvesten van urgente groepen als statushouders en spoedzoekers.

Om onze groeiambitie van 40.000 inwoners in 2040 te bereiken gaan we in de periode 2030 tot 2040 2.500 woningen aan de voorraad toevoegen. Om deze ambitie te verwezenlijken is uitbreiding nodig van de (strategische) ambtelijke capaciteit voor woningbouw en aanverwante dossiers, waaronder de energietransitie en netcongestie. Waar deze woningen komen werken we uit bij de actualisatie van de omgevingsvisie. De omgevingsvisie wordt deze bestuursperiode geactualiseerd.

We gebruiken mogelijkheden om in te breiden, maar beschermen belangrijke groenstructuren in de kernen. Uitbreidingslocaties grenzen aan bestaande bebouwing en worden zorgvuldig in het landschap ingepast. Een extra bouwlaag en waar passend woningbouwcomplexen tot vijf woonlagen zijn toegestaan. We versnellen waar mogelijk om de doorstroming op gang te brengen. Om te versnellen onderzoekt de gemeente mogelijkheden om de planning en ontwikkeling parallel te laten lopen.

Doel 2

Er komen voldoende betaalbare huur- en koopwoningen

Op dit moment is het vinden van een betaalbare woning moeilijk, omdat hier meer vraag naar is dan er betaalbare woningen zijn. Hierin is de gemeente Lochem niet uniek. We willen aantrekkelijk blijven voor inwoners van elke generatie, voor verschillende huishoudenssamenstellingen (gezinnen, maar ook 1-persoonshuishoudens) en huishoudens met een verschillend woonbudget. Daarom is een goede mix van dure en betaalbare woningen nodig.

We bouwen volgens de uitgangspunten van het vastgestelde woningbouwprogramma (2025): tenminste 30% sociale huur, 40% betaalbare koop/middenhuur en 30% dure koop of vrije sector. Om betaalbaar bouwen te realiseren voeren we waar mogelijk actief grondbeleid en onderzoeken we de mogelijkheden van een vereveningsfonds.

Doel 3**Een passend woonperspectief bieden aan inwoners met een binding**

Inwoners die sociaal of economisch verbonden zijn met de gemeente krijgen, binnen de wettelijke mogelijkheden, voorrang bij nieuwe woningen, zodat zij in hun eigen dorp of stad een toekomst kunnen opbouwen. Zo worden starters, gezinnen en senioren niet verdrongen op de woningmarkt. Dit draagt bij aan het behoud van gemeenschappen waarin mensen elkaar kennen en naar elkaar omkijken. We willen de kans dat de mensen met een binding er niet meer tussenkomen op de woonmarkt verkleinen.

Doel 4**We bouwen toekomstbestendige wijken om de leefbaarheid te versterken**

Wij bouwen aan wijken die klaar zijn voor de toekomst en prettig zijn om in te leven. Dat vraagt om toekomstbestendige gebiedsontwikkeling. Wonen is meer dan een woning alleen. We creëren veilige wijken die uitnodigen tot samenleven, spelen en omzien naar elkaar. Door intensief ruimtegebruik, goede bereikbaarheid, groene parkeeroplossingen en zorgvuldig ingerichte openbare ruimte versterken we sociale samenhang en leefbaarheid in nieuwe en bestaande wijken. We vragen het college te werken met een reserve bovenwijkse voorzieningen om te investeren in collectieve voorzieningen in de kernen. We maken vergroening van de buurt tot speerpunt. Groen in de buurt is gezond, goed voor de biodiversiteit en groen maakt het makkelijker om elkaar te ontmoeten.

Doel 5**Huizen en wijken worden ontworpen en gebouwd met het oog op klimaatverandering**

Door de ligging op hoge zandgronden is onze gemeente kwetsbaar voor toenemende droogte en wateroverlast. Bij ruimtelijke keuzes houden we daarom op tijd rekening met de effecten op de waterhuishouding. Water- en bodemsturend zijn leidende principes bij locatiekeuzes. Waar dat schuurt, nemen we passende maatregelen. De waterhuishouding voorkomt zowel wateroverlast als droogte door slim vasthouden en afvoeren van water. We bouwen waar mogelijk natuurinclusief en circulair en blijven daarbij de betaalbaarheid in het oog houden.

We gaan als gemeente hittestress tegen en beginnen met vergroeningsmaatregelen in de meest versteende wijken. Nieuwe huizen en wijken worden klimaatbestendig ontworpen, met veel groen voor schaduw, biodiversiteit en ontmoeting.

Doel 6**Mogelijkheden benutten voor innovatieve woonvormen wanneer kansen zich voordoen**

We dragen innovatieve woonvormen als tiny houses en Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) een warm hart toe. We zien kansen om dergelijke initiatieven mee te nemen wanneer we als gemeente zelf een grotere woonwijk realiseren op eigen grond. Vormen van levensloopbestendige woonvormen voor senioren als een knarrenhof of meer-generatiewoning, waarbij mensen bij elkaar wonen, efficiënte

zorg georganiseerd kan worden en bewoners zelfstandigheid behouden, zijn nodig met het oog op de toekomst en de vergrijzing.

5

Werk maken van ondernemerschap

“Samen met ondernemers zetten we ons in voor een ondernemende en levendige gemeente”

Gemeente Lochem ontwikkelt zich doelgericht tot een economisch sterke en aantrekkelijke woon- en werkgemeente, waarin groei in inwoners en werkgelegenheid elkaar versterken. Op weg naar circa 40.000 inwoners zorgen we voor een evenwichtige toename van het aantal arbeidsplaatsen. Zo behouden en versterken we de vitaliteit en leefbaarheid van onze gemeente.

Onze lokale economie maakt integraal deel uit van alle afwegingen die we maken. Door te investeren in een aantrekkelijk, duurzaam en goed bereikbaar vestigingsklimaat creëren we ruimte voor ondernemers om te groeien, te vernieuwen en samen te werken. Als gemeente vervullen wij daarbij een faciliterende en verbindende rol: we stimuleren ondernemerschap, maken onze unieke kwaliteiten zichtbaar en positioneren gemeente Lochem als een plek waar kansen worden verzilverd.

Met ons beleid sturen we bewust op economische groei die past bij de identiteit en schaal van onze gemeente. We bouwen voort op onze eigen

kracht en richten ons daarbij met name op de sectoren zorg, recreatie en toerisme, detailhandel, maakindustrie en de agrarische sector. Zo werken we aan een toekomstbestendige economie, nu en voor de generaties na onsverheden, inwoners, ondernemers en partners.

Doel 1

Zorgdragen voor fysieke ruimte om te ondernemen en inzetten op bereikbaarheid

In elke kern moet ruimte voor lokale werkgelegenheid zijn. Nieuwe bedrijven of bedrijven die aanzienlijk willen uitbreiden vinden vooral een plek bij de kern Lochem. Dat kan op bestaande werklocaties, of op nog te realiseren terreinen.

Fysieke bereikbaarheid is voor onze ondernemers en inwoners cruciaal. In deze bestuursperiode vragen we het college daarom om de uitvoeringsagenda Mobiliteit te actualiseren. Met de realisatie van de rondweg hebben we een belangrijke stap gezet. We maken ons hard voor de aanpak van de N348 bij Epse. Ook maken we ons hard voor de bereikbaarheid van onze gemeente per OV. Hier vragen we aandacht voor bij de provincie. Onze inzet is minimaal behoud van het OV, en het liefst uitbreiding.

Doel 2

Samen met ondernemers werken aan een toekomstbestendig ondernemersklimaat

We kijken samen met ondernemers hoe we de transitie naar een toekomstbestendig werklandschap kunnen maken. Daarbij prioriteren we dat wat haalbaar en betaalbaar is. We vragen het college te onderzoeken op welke wijze de gemeente diegenen die het nodig hebben een extra zetje kan geven, met respect voor ondernemerschap. We vragen het college om actief met ondernemers te kijken welke regels kunnen verdwijnen.

De komende vier jaar gaat de gemeente elk kwartaal in gesprek met ondernemers en wanneer van toepassing met andere belangrijke partners, zoals de provincie, regio's en netbeheerders. Zo kunnen we kansen beter benutten en goed samenwerken aan een sterk ondernemersklimaat.

Lokaal vragen we het college een ondernemersloket als een centraal contactpunt voor ondernemers te ontwikkelen. Daarmee ontzorgen en ondersteunen we ondernemers bij verschillende vraagstukken.

Doel 3**Levendige kernen, door inzet op behoud en versterking van onder meer de detailhandel en de vrijetijdsector**

In Lochem, Gorssel en Laren startten we als gemeente al met het ontwikkelen van een centrumaanpak. We gaan verder op die ingezette koers. We maken ook de verbinding naar andere trajecten, zoals de aanpak van de binnenstad van Lochem. Ook voor andere kernen zetten we in op het behoud van ondernemers en voorzieningen, voor levendige kernen.

Wij positioneren onze gemeente, met bijzondere aandacht voor de stad Lochem, actief bij culturele en economische investeerders die aansluiten bij onze waarden, schaal en identiteit. Ondernemers vinden hier ruimte om te groeien binnen een gemeente met sterk georganiseerd ondernemerschap, professioneel parkmanagement, korte lijnen en een betrouwbare overheid. Dankzij goede bereikbaarheid en sterke samenwerking is onze gemeente een aantrekkelijke plek om te ondernemen. Dit dragen wij actief uit, om het wonen, werken en leven in onze gemeente en in de regio extra te versterken.

Doel 4**Inwoners duurzaam begeleiden naar werk en de aansluiting versterken tussen onderwijs en arbeidsmarkt**

We vergroten de bestaanszekerheid en investeren tegelijk in een arbeidsmarkt die klaar is voor de toekomst. We spelen in op de veranderende arbeidsmarkt, bv. op ontwikkelingen als gevolg van artificiële intelligentie (AI). Steeds meer mensen, werkenden en nietwerkenden, ervaren onzekerheid, terwijl werkgevers moeite hebben om personeel te vinden. Daarom stimuleren we werken en leren in sectoren met grote maatschappelijke en economische waarde, zoals techniek, zorg en de vrijetijdseconomie. Ook verkennen we of een intensievere samenwerking met het voortgezet onderwijs mogelijk is.

We benutten het potentieel van jongeren, nieuwkomers, herintreders en zijinstromers. Samen met het onderwijs, werkgevers en de regio's Stedendriehoek, Achterhoek en Twente verkennen we praktijkgerichte opleidingsprogramma's, stage- en traineeships die aansluiten op de arbeidsmarkt.

Doel 5**Stimuleren van vormen van toerisme die passen bij onze cultuur, samenleving en ons landschap**

Vakantiegangers en dagjesmensen vormen een belangrijke inkomstenbron voor de toeristische sector.

Wij willen inzetten op alle vormen van toerisme die passen in de omgeving, waarbij de kwaliteit van het landschap en de leefomgeving voor inwoners vooropstaan.

Samen met ondernemers, grondeigenaren en terreinbeheerders werken we aan initiatieven die bijdragen aan behoud en versterking van natuur, cultuurhistorie en landschap. Waar nodig nemen we maatregelen om overbelasting van kwetsbare gebieden te voorkomen. We sturen op een goede balans tussen gastvrijheid, economische meerwaarde en bescherming van natuur en leefomgeving.

Doel 6**Actief stimuleren van circulaire economie, lokale productie en korte ketens**

We stimuleren actief een circulaire economie, lokale productie en korte ketens. Dit vermindert afval en milieubelasting, versterkt de lokale economie en vergroot de betrokkenheid van inwoners en ondernemers.

In deze bestuursperiode herijken we het afvalbeleid. Daarbij vragen we het college te onderzoeken of nascheiding helpend is voor het verlagen van de kosten en het verhogen van het hergebruik.

We ondersteunen initiatieven zoals hergebruik, reparatie, deelconcepten en streekproducten. We vervullen als gemeente daarbij een faciliterende en voorbeeldrol, onder meer via inkoop (bijvoorbeeld via een bedrijvenregister), beleid en samenwerking. Zo werken we aan een duurzaam en toekomstbestendig economisch systeem.

6

Samen goed besturen

LAREN

ALMEN

ZHEM

“We willen een gemeente zijn die luistert, verbindt en samenwerkt”

We staan de komende jaren voor grote vraagstukken die vragen om visie, een sterke koers en duidelijke keuzes. Dat vraagt om samen goed besturen. We staan voor een dienstbare overheid die er allereerst is voor mensen uit onze gemeente. Als gemeente staan we naast mensen met vertrouwen in plaats van controle.

In deze bestuursperiode zoeken we actief de verbinding met inwoners en bedrijven en geven daarin ruimte voor samenwerking en initiatief. Een toekomstbestendige gemeente vraagt om een financieel gezonde gemeente. Daarom letten we in deze bestuursperiode scherp op de begroting en de uitgaven.

Doel 1

Ruimte geven aan initiatief

Het is essentieel dat wij de keuzes waar we voor staan, maken in verbinding met de samenleving. We doen het immers voor onze inwoners, ondernemers en in het belang van onze maatschappij. In de komende periode blijven we nauw in contact met de verschillende belangenverenigingen binnen de gemeente. We vinden het belangrijk dat ook de kern Lochem daarin goed vertegenwoordigd is en staan positief tegenover initiatieven om met wijkraden in de kern Lochem te werken.

Inwoners en ondernemers die zelf initiatief nemen verdienen een gemeente die ondersteunt in plaats van belemmert. Tegelijk leggen we ook uit wat we niet kunnen en waar onze rol ophoudt. Niet alles kan (overal), en we vinden het ook belangrijk het initiatief bij de initiatiefnemer te laten: niet het initiatief over te nemen.

Doel 2

Inwoners betrekken bij besluitvorming

We betrekken als gemeente inwoners in een vroeg stadium bij beleidsvorming zodat we onze plannen kunnen uitwerken met de kennis van onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Participatie van inwoners en partners gebeurt binnen heldere vooraf vastgestelde kaders. We hebben hierbij blijvende aandacht voor specifiek de jongeren. Het college weegt hierbij steeds af hoe ver participatie gaat. Participatie kan bijdragen aan het ophalen van informatie en het verbeteren van besluiten, maar mag niet leiden tot bestuurlijke stilstand. Heldere keuzes en duidelijke rollen en verantwoordelijkheden zijn noodzakelijk.

We zijn er voor alle inwoners. Ongeacht wie je bent, wat je gelooft of van wie je houdt. We stimuleren daarom een actief diversiteitsbeleid en zien het VN-verdrag Handicap als norm voor het bouwen aan een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen.

We zetten in op heldere communicatie, en hebben aandacht voor het verbeteren van de dienstverlening.

Doel 3

Proactief en regionaal samenwerken

Regionale samenwerking vinden wij belangrijk. De gemeente Lochem staat niet op zichzelf. Als lokale overheid hebben wij niet overal directe invloed op. Op landelijk niveau zien we dat het Rijk steeds meer afspraken op regioniveau maakt. We werken als gemeente samen met andere overheden om onze invloed te vergroten, efficiënter te werken en gemaakte keuzes beter uit te kunnen leggen aan onze inwoners. Ontwikkelingen op landelijk, provinciaal, of waterschapsniveau die gevolgen hebben voor onze gemeente volgen wij nauwgezet.

Wij zoeken actief samenwerking met gemeenten in de regio Stedendriehoek, Achterhoek en Twente, en waar nodig ook daarbuiten. Voor de gemeente Lochem zijn de belangrijkste samenwerkingsverbanden de regio Stedendriehoek en de regio Achterhoek. We benutten de kracht van de regio Stedendriehoek voor de ambities op woningbouw en economische groei. We benutten de kracht van de regio Achterhoek voor de ambities gericht op recreatie en toerisme en water en droogte.

We brengen onze belangen actief in, bij voorkeur gezamenlijk via regioverbanden of allianties, zodat gemeentegrensoverschrijdende keuzes zorgvuldig worden afgewogen en onnodige verschillen in beleid worden voorkomen.

Doel 4**Veiligheid versterken door een goede balans tussen vertrouwen en handhaving**

Een veilige en leefbare gemeente vraagt om een balans tussen vertrouwen en duidelijke regels. Wij gaan uit van het goede in inwoners en ondernemers, maar erkennen dat toezicht en handhaving nodig zijn om veiligheid en rechtvaardigheid te waarborgen. Handhaving is geen doel op zich, maar een sluitstuk van goed bestuur.

Samen met partners als de politie, de veiligheidsregio en maatschappelijke organisaties zorgen wij dat regels uitvoerbaar, proportioneel en duidelijk zijn. We vinden het belangrijk dat we elkaar als samenleving aanspreken, met respect en met oog voor het belang van de ander. Dit draagt bij aan begrip voor elkaar en prettig samen leven. Hoewel dit zeker niet alleen vanuit toezichthouders of handhavers hoeft te komen, erkennen we hun meerwaarde hierbij. In het buitengebied kunnen een paar extra ogen het verschil maken bij het signaleren van ondermijning of overlast.

Wij werken eraan om onze ambities op het gebied van veiligheid, toezicht en handhaving ook daadwerkelijk waar te maken in de praktijk. Daarbij kijken we kritisch naar wat daarvoor nodig is, zoals voldoende capaciteit, effectieve samenwerking en duidelijke, uitvoerbare regels. Daarom willen we het aantal BOA's in onze gemeente vergroten. Zo werken wij aan een gemeente waarin vertrouwen en duidelijkheid samengaan en een veilige leefomgeving voor iedereen vanzelfsprekend is.

Doel 5**Besturen vanuit een open blik, met visie en aandacht voor de relatie**

Wij willen samenwerken binnen de raad vanuit een open en samenwerkingsgerichte bestuursstijl. Het algemeen belang staat voorop. Vertrouwen vormt de basis voor effectieve besluitvorming. Dat vraagt om overstijgend denken: het kijken naar het grotere geheel en de lange termijn, in plaats van redeneren vanuit afzonderlijke puzzelstukken. Vanuit dit brede perspectief kunnen keuzes worden onderbouwd en zorgvuldig worden uitgewerkt.

We kiezen er bewust voor om doelen in dit coalitieakkoord niet volledig dicht te timmeren. Dit doen we om ruimte te laten voor inbreng van de raad en nieuwe ideeën. Hierdoor ontstaat een open bestuurlijk proces waarin argumenten en inhoud leidend zijn en waarin breed draagvlak kan groeien.

Doel 6**Een strategisch toekomstbeeld voor onze gemeente**

Onze gemeente kent veel kwaliteiten. Het landschap, de natuur, de levendige kernen en de stad, de wateren, cultuurhistorie en ga zo maar door. Deze kwaliteit staat niet op zichzelf maar vraagt duidelijke keuzes voor het behoud ervan.

Onze gemeente staat voor uiteenlopende en ingrijpende opgaven, waar we als gemeente maar beperkt invloed op hebben. Om hier een breed en gedeeld beeld bij te krijgen en hier zorgvuldig mee om te gaan, willen wij werken aan een samenhangend toekomstbeeld voor onze gemeente. Dit willen wij raadsbreed doen, omdat dit bijdraagt aan het brede draagvlak onder de visie. Dit vergroot de houdbaarheid van de visie en de koers. We vragen het college hier uitvoering aan te geven.

Een helder beeld van de gemeente die wij willen zijn, biedt richting voor beslissingen in deze en toekomstige bestuursperiodes. Zo geven wij inwoners en ondernemers duidelijkheid over onze koers en investeren we bewust in een duurzame toekomst voor komende generaties.

Doel 7**Bewuste keuzes maken om onze gemeente nu en in de toekomst financieel gezond te houden**

We willen de lastenstijging voor onze inwoners zoveel mogelijk beperken. Dit betekent dat we de onroerend zaak belasting (OZB) niet verhogen zonder eerst te kijken naar het herprioriteren van ambities en daarmee beperken van uitgaven.

Tegelijk realiseren we ons dat de ambitie om door te groeien naar 40.000 inwoners en te blijven investeren in onze samenleving om financiële ruimte vraagt. Het betreft investeringen in de toekomst die op de korte termijn druk kunnen leggen op de begroting.

Een aantal doelen uit het coalitieakkoord vragen om een nadere financiële uitwerking. Dit nemen we op in de meerjarenbegroting. Het gaat dan onder andere om weerbaarheid en uitbreiding van de (strategische) ambtelijke capaciteit voor woningbouw en aanverwante dossiers, waaronder de energietransitie en netcongestie.

Reserves zetten we alleen in als investering in de toekomst van de gemeente Lochem. Dat betekent dat er maatschappelijk rendement tegenover moet staan. We vragen aan het college hoe we door middel van meer datagedreven te werken beter grip kunnen krijgen op de uitgaven van onze gemeente.

Een gezonde financiële basis is de basis voor een gezonde toekomst van onze gemeente. Als bezuinigingen noodzakelijk zijn, ontzien we de kwetsbare groepen zoveel mogelijk.